

**Изет Сарайлич. Сърце под снарядите. Ред. Ганчо Савов. Прев.
Валери Петров. София, „Балкани“, 2003, 222 с.**

Първото българско издание на босненския поет Изет Сарайлич излиза като шеста книжка на поредицата “Балканска библиотека” на издателство “Балкани”. Другите славянски писатели, представени в поредицата, са Иво Андрич с “Прокълнатият двор”, Мирослав Кърлежа с “Банкет в Блитва”, словенският писател Йосип Ости със “Сараевска книга на мъртвите” и македонският писател Любиша Георгиевски с “Речник на предразсъдците”.

Изет Сарайлич (1930) е един от най-изявените поети на Босна и Херцеговина. Автор е на близо 30 книги, по-голямата част от които са поезия. За високата стойност на неговата поезия свидетелстват както редицата чуждестранни издания в превод на десет езика, така и многобройните международни и национални литературни награди. Самото заглавие “Сърце под снарядите” насочва читателя към атмосферата, в която се раждат повечето от тези стихове. В предговора си към българското издание Ганчо Савов отбелязва: “По време на агресията на сръбската националистическа войска (четниците) на Радован Караджич и генерал Ратко Младич и тяхната кървава обсада на Сараево през 1992–1995 г. Изет Сарайлич остана в града и цялата драма на войната се стовари и върху него. Жилището му беше порутено от снаряди, самият той бе ранен и месеци наред живееше в пълна мизерия, криейки се по избите със съпругата си Микица и мъничкото си внуче Владимир. Въпреки всичко Изет всяка вечер бе пред микрофона на Радио Сараево и зовеше съгражданите си и всички босненци с различна етническа и религиозна принадлежност да не се поддават на злобата, апелираше за мир между всички и за съпротива срещу злото, вдъхваше надежда на хората.” В неговите стихове, поместени в представяната книга, няма нищо изкуствено, подредено, “направено” – поезията му като че ли сама си е намерила поета по най-естествен начин. Полският му преводач Мариан Гжешчак казва за него, че той има удивителния талант от всичко да направи поезия. Тя звучи като като дишането на човека, като милосърдието човешко.

Антивоенната тема в лириката на Изет Сарайлич е всекидневният му живот под снарядите с цялата мъка на Босна, с нейния гняв, огорчения, отчаяние. Тя не се свежда до темата за войната и мира, нито представлява страници от лиричен военен дневник, защото поетът и неговият лирически герой спасяват от забравя човешката милост, приятелите и неприятелите, прощават даже на злодеите. Но те не му прощават. Босненският литературен критик Исмет Реброня ориентира поезията на Сарайлич към бъдещето: “Стиховете на Сарайлич ще прогонват от историята онези, които са извършвали злодеянията, и ще бъдат много по-поразяващи от международното правосъдие.” А международното правосъдие е глухо за гласа на поетите от Югоизточна, социалистическа доточера, Европа – там, където, както казва Сарайлич, е “по-лесно да намериш смъртта си, отколкото чашка ракия”, а Сараево е един “зловещ фрагмент от вечерния новинарски блок”.